עשה מעקה מברך בשעת עשייה אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות מעקה. וכן כל כיוצא בזה: **ט** כל [א]מצוה [ג] שהיא מזמן לזמן כגון שופר וסוכה ולולב ומקרא מגילה ונר חנוכה. וכן כל מצוה ומצוה שהיא קניין לו כגון ציצית ותפילין ומזוזה ומעקה. וכן מצוה שאינה תדירה ואינה מצוייה בכל עת שהרי היא דומה למצוה שהיא מזמן לזמן. כגון מילת בנו ופדיון הבן מברך עליה בשעת [ד] עשייתה שהחיינו. ואם לא בירך על סוכה ולולב וכיוצא בהם שהחיינו בשעת עשייתן מברך עליהן שהחיינו בשעה שיצא ידי חובתו בהן וכן כל כיוצא בהן: **י** אחד העושה מצוה לעצמו ואחד העושה אותה לאחרים מברך קודם עשייתה אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות. אבל אינו מברך שהחיינו אלא על מצוה שעושה אותה לעצמו. היו לפניו מצות הרבה אינו מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות אלא מברך על כל [ה] אחת ואחת בפני עצמה: **יא** כל העושה מצוה בין שהיתה חובה עליו בין שאינה חובה עליו אם עשה [ו] אותה לעצמו מברך לעשות. עשה אותה לאחרים מברך על [ז] העשייה: **יב** כיצד לבש תפילין מברך להניח תפילין. נתעטף בציצית מברך להתעטף. ישב בסוכה מברך לישב בסוכה. וכן הוא מברך להדליק נר של שבת ולגמור את הלל. וכן אם קבע מזוזה לביתו מברך לקבוע מזוזה. עשה מעקה לגגו מברך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות מעקה. הפריש תרומה לעצמו מברך להפריש. מל את בנו מברך למול את הבן. שחט פסחו וחגיגתו מברך לשחוט: **יג** אבל אם קבע מזוזה לאחרים מברך על קביעת מזוזה. עשה להם מעקה מברך על עשיית מעקה. הפריש להם תרומה מברך על הפרשת תרומה. מל את בן חבירו מברך על המילה וכן כל כיוצא באלו: **יד** עשה המצוה לו ולאחרים כאחד אם היתה מצוה שאינה חובה מברך על העשייה. [ב]לפיכך הוא מברך על מצות עירוב. היתה חובה ונתכוון להוציא עצמו מידי חובה ולהוציא אחרים מברך לעשות. [ג]לפיכך הוא מברך לשמוע קול שופר: **טו** * נטל את הלולב מברך על נטילת לולב שכיון שהגביהו יצא ידי

א טור ס' תל"ב סמ"ג עשין כ"ז: ב סמ"ג עשין כ"ז: ג טור א"ח ס' תל"ב סמ"ג עשין כ"ז:

השגת הראב"ד

נטל את הלולב כו'. עד מברך על העשייה: כתב הראב"ד ז"ל הנה לדבריו אם שכח בעטיפת ציצית או בהנחת תפילין ולא בירך [illegible] כשיוסר יברך מברך על עטיפת ציצית. ועל הנחת תפילין ולמו כן שהרי מצותו כל היום לפניו אבל נטילת לולב כיון שהגביהו נפטר. ממה כל היום וכן הוא מברך על ביעור חמץ בין שבודק לעצמו בין שבודק לאחרים שמשגמר כלנו נעשים מצות ביעור עכ"ל:

כסף משנה

ט כל מצוה שהיא מזמן וכו'. לפי שראה רבינו קצת מצות שמברכין עליהן שהחיינו וקצתן שאין מברכין בא ליתן טעם בדבר דכל מידי דמזמן לזמן קא אתי או שאינו מצוי בכל עת דדמי למצוה הבאה מזמן לזמן וכן כל מצוה שהיא קנין לו בכלל אלו מברך שהחיינו וסוכה ולולב מפורשים בברייתא בפרק לולב וערבה (סוכה מ"ו) שמברכין עליהם שהחיינו וציצית ותפילין בתוספתא דברכות פרק אחרון ומקרא מגילה מפורש בדין הקורא את המגילה עומד (מגילה כ"א) ונר חנוכה מפורש פרק במה מדליקין (שבת דף כ"ג) ומילה יתבאר פרק ג' מהלכות מילה אך שופר ומזוזה ומעקה יליף להו מהני:

י אחד העושה מצוה לעצמו וכו' אקב"ו לעשות. כלומר אינו מבחין מעשה בין אם מברך בלמ"ד או בעל אלא כוונת רבינו שמברך על העשייה אבל אינו מברך שהחיינו אלא על מצוה שעושה אותה לעצמו ולמד כן מדתניא בסוף פרק לולב וערבה (סוכה מ"ו) העושה לולב או סוכה לעצמו מברך שהחיינו משמע דוקא בעושה לעצמו הוא דמברך שהחיינו אבל לא העושה אותה לאחרים: כתב הרמ"ך אבל אינו מברך שהחיינו אלא על המצוה שעושה [illegible] מדבריו שהמקדש רבים אחד להוציא הרבים אינו מברך שהחיינו. ותמיהני לברך וכן לאוי לעשות דכיון דחובה היא לאשה לברך אותה ברכה מברך אותה [illegible] ומברכין נמי שמברכת היא דומיא כעושה עכ"ל. ומ"ש וכן לאוי לעשות וכו' דבר פשוט הוא וגם רבינו יסבור כן: היו לפניו מצות הרבה וכו'. פרק לולב וערבה ת"ר היו לפניו מצות הרבה אומר אקב"ו על המצות ר' יהודה אומר מברך על כל אחת בפני עצמה אמר ר' זירא הלכה כר' יהודה ומפרש התם טעמא משום דכתיב ברוך ה' יום יום בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו:

יא כל העושה מצוה וכו'. רבינו בא לתת טעם למה קצת מצות אנו מברכין עליהן בעל וקצתן אנו מברכין עליהן בלמ"ד וכלל דבריו דלברך בלמ"ד בעינן שיעשה אותה לעצמו ושתהיה הברכה קודם עשיית המצוה אבל אם מברך אחר עשייתה כביעור חמץ שאחר שנגמר בלבו לבטל נעשית המצוה וכן לולב מדאגבהיה נפק ביה כדאמר בפרק קמא דפסחים (דף ז') וכן אם סח בין תפילין של יד לשל ראש מברך על מצות תפילין מפני שכבר נעשית מצות תפילין של יד וכן על ספירת העומר מפני שכבר קרב העומר ואנו מונים ממנו ולא מונין לו מקצתו בעל וכן ברכת על דברי תורה לפי שבכל יום ובכל שעה אנו מצווים ללמוד וא"כ קודם שעה זו נמנו ללמוד מקצתו בעל. וזה הכלל הוא בברכת מצות שהם חובה אבל בברכת של מצות שאין חובה כנט"י ושחיטה דלא ליכול ולא יטול ידיו או לא ישחוט אינו מברך בלמ"ד לכוונת שאינה חובה והאי טעמא שפי נמי לעירוב דמצוה שאינה חובה דלא יערב ולא יוציא מביתו מאומה אלא לפי שמצא בו טעם אחר כתבו שעירוב לא שייך ביה עשאו לעצמו לבדו אלא לו ולאחרים וכן אינה חובה. ואפשר שכתב אותו טעם בעירוב לומר דמשום דכשעשה דברי הרשות לו ולאחרים אינו מברך אלא בעל לא רצו חכמים לשנות הברכה אפילו כשעושה אותה לעצמו כיון שאין מצוות של תורה ואפילו שנטילה עושה אותה לעצמו לא רצו הכמים לחלק במצות שאין חובה בין קצתם לקצתם. אך קשה שכתב בתחלת דבריו בין שהיתה חובה עליו בין שאינה חובה עליו אם עשה אותה לעצמו מברך לעשות לכך י"ל דתלתא גווני ניניהו חובה ואינה חובה ודבר הרשות ונט"י ושחיטה הם דברי הרשות שהרי אפשר לו שלא לאכול בשר ולא דבר שילכך נטילת ידים אלא פירות או ירקות אבל עירוב אע"פ שאינו חובה מצוה עליו לעשות עירוב שמא ישכח ויוציא ולא תיקשי לרבינו מעל הטבילה דמילתא דרשות היא לא ליטבל ולא

לא כרב פפא הוא אלא כל"ע ומיהו עיקר [illegible] לרב פפי [illegible] דאגבהיה דלרב פפא [היכא] דלא הוי טעמא נמי ס"ל בעל. [illegible] ללמוד [illegible] כשיטה זו מדכתב בסוף פרק זה וכן הוא מברך על ביעור חמץ וכו' עד [illegible] שיתבאר במקומו:

טו כתב הראב"ד הנה לדבריו וכו' נפטר ממנו כל היום עכ"ל. דעת הרא"ד ז"ל [illegible]

מגדל עוז

נטל את הלולב כו' עד מברך על העשייה. פרק ערבי פסחים (דף ק"ה) ופרק לולב הגזול (דף ל"ט): כתב הראב"ד ז"ל הנה לדבריו וכו' נעשים מצות ביעור עכ"ל: ואני אומר ולמה

הגהות מיימוניות

[כ] וכן בברייתא חסך נמצא בשערי רב שמואל בן חפני הכהן שיש לברך שהחיינו [illegible] נוהגין כך ע"כ: [ג] לפיכך לא נהגו לברך על הלולב שהחיינו אלא ביו"ט ראשון [illegible] שמברכין על הסוכה שהחיינו גם בליל שני היינו בשביל יום טוב [illegible]

של גליות. אבל בבגנצא ובצרפת נוהגין לברך זמן אלולב גם ביו"ט שני דכל הברכות הנהגות בראשון נהגות בשני כי היכי דלא לזלזלו [illegible] בראיתא פרק במה [illegible] ב"ר אליהו שהיה אומר הרב ר' שמואל מא"ברא בשם ר"י דשטא הראשון חול ותמצא הנטילה שנטל בו אינה לא בשעת נטילת מצוה ולא בשעת עשייה והרי נטילה ביום שני [illegible] עיקר עכ"ל: [ד] בפרק לולב וערבה ת"ר כר' רבי יהודה אומר מברך אחת בפני עצמו אמר רבי זירא אמר רבי חנינא בר פפא הלכה כרבי יהודה. בתוספתא [illegible] כל אחד ואחד מברך לעצמו היה כולן עושין מצוה אחת אחד מברך לכולן יחיד שעושה עשר מצות מברך על כל אחת ואחת היה עושה מצוה אחת כל היום אינו מברך אלא אחת [illegible] וכושה מברך על כל אחת ואחת ע"כ: [ה] בה שאין אנו מברכין על קידושי אשה אשר קדשנו במצותיו וצונו לקדש אשה אע"ג דמברכין אפילו אורדבנן משום דאין עשייתו גמר מצוה [illegible] בפרק התכלת: [ו] ר"ת ור"בא חילקו חילוקים אחרים וכללות אחרות וק"ק על כל כללותיהם כמפורש בתוספות פסחים פ"ק. אמנם בעל ס"ה תמה לו שיטה רבינו [illegible]

לא הבינותי מ"ש על מקרא מגילה ועל אכילת מרור דלא מברכים לקרות ולאכול כמו לקרות ההלל ולהדליק נר של חנוכה ושל שבת ע"כ:

נאמר ממחרת השבת שבתוך הפסח והלא לא נאמר אלא ממחרת השבת הכל השנה כולה מלאה שבתות צא ובדוק איזו שבת ועוד נאמרה שבת למטה ונאמרה שבת למעלה א] מה להלן רגל ותחילת רגל אף כאן רגל ותחילת רגל. רבי שמעון בן אלעזר אומר כתוב אחד אומר ששת ימים תאכל מצות וכתוב אחד אומר שבעת ימים מצות תאכלו הא כיצד מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבעה מן החדש אתה יכול לאוכלה ששה מן החדש: מיום הביאכם תספרו יכול יקצור ויביא ואימתי שירצה יספור תלמוד לומר מהחל חרמש בקמה תחל לספור אי מהחל חרמש תחל לספור יכול יקצור ויספור ואימתי שירצה יביא ת"ל מיום הביאכם אי מיום הביאכם יכול יקצור ויספור ויביא ביום ת"ל שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי אתה מוצא שבע שבתות תמימות בזמן שאתה מתחיל למנות מבערב יכול יקצור ויביא ויספור בלילה ת"ל מיום הביאכם הא כיצד קצירה *וספירה בלילה והבאה ביום. אמר רבא כולהו אית להו פירכא בר מתרתי תנאי בתראי בין במתניתא קמייתא בין במתניתא בתרייתא דלית להו פירכא. אי מדרבן יוחנן בן זכאי דלמא כדאביי דאמר אביי *מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. אי מדרבי אליעזר ורבי יהושע ממאי דביום טוב הראשון קאי דלמא ביום טוב אחרון קאי. דרבי ישמעאל ור' יהודה בן בתירא לית להו פירכא. אי מדרבי יוסי בר' יהודה הוה אמינא דלמא חמשין לבר מהני שיתא. אי מדר' יהודה בן בתירא ממאי דביו"ט ראשון קאי דלמא ביו"ט אחרון קאי. ר' יוסי נמי הוי ליה פירכא והיינו דקאמר ועוד. גופא אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי. אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש הוא:

מתני׳ קצרוהו ונתנוהו בקופות הביאוהו לעזרה ב] והיו מהבהבין אותו באור כדי לקיים בו מצות קלי דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בקנים ג] ובקלחות חובטין אותו כדי שלא יתמעך נתנוהו לאבוב ואבוב היה מנוקב כדי שיהא האור שולט בכולו שטחוהו בעזרה והרוח מנשבת בו נתנוהו לריחים של גרוסות והוציאו ממנו עשרון שהוא מנופה בשלש עשרה נפה והשאר נפדה ונאכל לכל אדם וחייב בחלה ופטור מן המעשר ר' עקיבא מחייב בחלה ובמעשרות: **גמ׳** תנו רבנן אביב זה אביב קלוי באש מלמד שהיו ישראל מהבהבין אותו באש כדי לקיים בו מצות קלי דברי ר' מאיר וחכמים אומרים אין

משעה שתחלה אם בו ביום אם מחר: תלמוד לומר מהחל חרמש · משמע לאחר קצירה ויקדים הבאה · תחל לספור: ת"ל מיום הביאכם · דמשמע לא תאחר ספירה אלא משיגיע יום הבאה: אי מיום הביאכם · דדרשינן השתא דשלשתן הוקבעו כאחד יכול שלשתן ביום: קצירה וספירה בלילה · דקצירה לא תני ה] דלא מקמי ספירה דכתיב (דברים טז) מהחל חרמש וגו' (א) והבאה ביום דכתיב (ויקרא כג) מיום הביאכם ט] וקצירה מקמי הבאה דביום דהא מיום הביאכם כתיב ולא משעת הביאכם י] כתיב ואין דתשבה מבערב יום הביאכם הוא: (ב) פרי סנאי יא] דבתרייתא · והיינו ועוד דרבי יוסי ור"ש בן אלעזר: אי מדרבן יוחנן [ב"ז]: דיליף משבע שבתות והמשים יום הבאה דחק קרא למימר ימים וחד קרא אמר שבתות מיבעי ליה לכדאביי: אי מדרבי אליעזר · דאמר תלוים בבית דין כו' דאפיקתיה משבת ממש אלא מתחיל דממחרת יום יב] ראשון מונה · דלמא מי"ט אחרון וכן לר' יהושע דאמר כמנין לביצה עיקרת דלמא מיום טוב אחרון קאמר קרא דהוי נמי הכי קבוע יג] הוא יום כ"א לניסן לעולם: דלמא חמשים · מיום שמתחיל למנות דהיינו הכי קובעת לפני מגיעה דלא על גב יד] דהא פסח באחד בשבת עד אחד בשבת האחר דהוו טו]; כ"ג בהנך · שית לא איכפת לן דקרא לא כתיב אלא מיומא דמתחלינן למימני הני ונקט שית לאו דוקא אלא סוף מילתא דר' יוסי בר יהודה נקט: ר' יוסי נמי הוי ליה טז] פירכא והיינו דקאמר ועוד: אמימר מני יומי ולא שבועי · אמר האי מנייתא דהאידנא לאו חובה היא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא הלכך ביומי סגי: **מתני׳** ומהבהבין · בעודה בשבלים: וחכמים אומרים · בתחילה חובטין לאותו ולא בדקך חבטה יבשה שחובטין אותן במקל שקורין פליי"ל אלא בקנים לחים ובקלחות בקלח של כרוב כדי שלא יתמעך ואח"כ מקיימין בו מצות קלי: נותנין אותו באבוב · כלי של נחשת והא במו: של גרוסות · שאין היא טוחנת דק אלא עבה יז] שכן דרך הכוסס: וגרוסות · היינו לשון גריסין שטוחנין בהן פולין · ואין שולחה אלא הקליפה · בנפה מגרעינין יח] בעלמא · שלש עשרה · יעבור יט] כל הקליפה בנפה עם הסולת ואם כך נקראת גרש כרמל: שלש עשרה נפה · מפרש בהלנו מנחות (לקמן עו:) בדקה בגסה בדקה: וחייב בחלה · דמירוח הוא ביד הקדש ומירוח של זו ביד הדיוט הוא לאחר שנפדה: ופטור מן המעשרות · דמירוח הוא ביד הקדש ומירוח דמוכ' אלה היינו גלגול דעיסה וגלגול: רבי עקיבא אומר כו' · מפרש בגמרא: **גמ׳** זה אביב · כלומר ראשית קציר הקדש פטור מן המעשר כדמפרש בגמרא אין

דמספק תחלה יכול לברך ואין לריך להמתין עד שיאה והלי לילה כיון שהוא ספיקא דרבנן ועוד אומר דאפילו ביום סמוך לחשיכה טריף משום תמימות כדאמרינן לעיל ואין נראה והיכא דשכח לספור בלילה פסק בה"ג שסופר ביום וכן היה נראה מתוך ההיא מתניתין דסוף פירקין (דף עא.) דתנן מצותו בלילה לקצור ואם נקצר ביום כשר אבל נראה לר"ת עיקר אידך סתמא דמתניתין דפרק שני דמגילה (דף כ:) ומייתי לה בסוף פירקין (דף עב.) כל הלילה כשר לקצירת העומר כו' ודייקינן מינה דקתני לילה דומיא דיום מה יום בלילה לא אף לילה ביום לא ואמרינן בריש מועד קטן (דף ג:) ר"ג ובית דין נמנו על שלשה פרקים כלאו והתירום ומסיק רב אשי כתנאי דסבר לה כרבי ישמעאל דדריש מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצוה, מטה ודחיה שבת וכיון דדחיה שבת אין נקצר אלא בלילה כדמוכח בסוף פירקין ועוד דרבי יוחנן דאמר (שם ד') עשר נטיעות הלכה למשה מסיני סבר לה כר' ישמעאל דדריש מה חריש רשות ולאו שבת עוד חשיב כי האי גוונא הלכתא פסיקתא בהגוזל קמא (ב"ק קג.) ובפ"ק דע"ז (דף ז.) גבי כל המשנה ידו על התחתונה ומיהו אין כל כך ראיה משם דאין הלכה לגמרי כלותה משנה דקתני התם וכל החוזר בו ידו על התחתונה ואין הלכה כן כדמוכח בפרק האומנין (ב"מ עז:) ועיקר מילתא לא סמיך התם אלא אהא דקתני שתלוקח והתם כך התם ומהא דמוק בסוף פירקין (דף עב.) רבי אלעזר ברבי שמעון דאמר נקצר שלא כמצותו פסול כר' עקיבא דאמר כל מלאכה שאי אפשר לה מערב שבת אין דוחה את השבת דקיימא לן כר"ע הא מסקינן התם דרבי נמי סבר לה כוותיה עד פסק בהלכות גדולות שאם הפסיק יום אחד ולא ספר אינו סופר משום דבעינן תמימות ותימה גדולה היא ולא יתכן: כך:

[ועיין תוס' מגילה כ. ד"ה כל הלילה]

שיטה מקובצת

א] מה להלן רגל ותחלת רגל ר"ש ת"ל אחריו אף כאן יום שתחלתו תחלת תל אחריו ואם כדברי הביתוסים פעמים שאין תל אחריו ויהיה מסהרת השבת לאחר הרגל היכא שחל יום טוב הראשון בראשון ושביעי של פסח בשבת

[illegible]